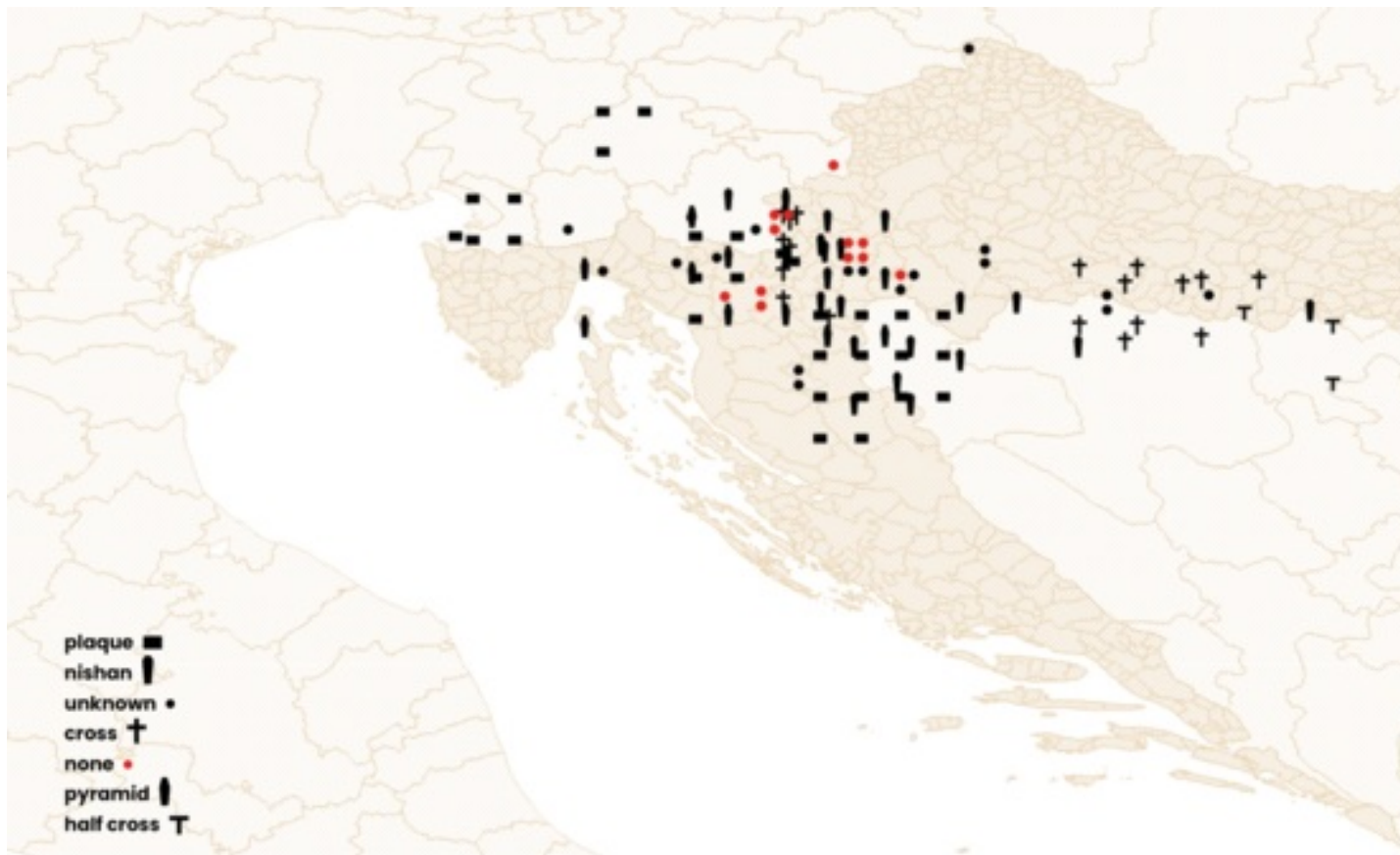

Karta nadgrobnih obilježja

Marijana Hameršak, Sanja Horvatinčić

Nadgrobnna obilježja, 2025. Maja Kolar, Sanja Horvatinčić i Marijana Hameršak

Oblici nadgrobnih obilježja odraz su lokalnih praksi i uklopljenosti [smrti na granicama](#) u njih. Naša kategorizacija nadgrobnih obilježja ne temelji se na nekoj standardiziranoj sepulkranoj terminologiji ili klasifikaciji, već na lokalnim nazivima i razlikovanjima različitih tipova – ili bolje rečeno funkcija nadgrobnih oznaka. Isti oblik nadgrobnog obilježja može nositi različit naziv ovisno o neposrednom sepulkralnom kontekstu. Na multikonfesionalnim grobljima razlikuje se „piramida“, religijski neutralno nadgrobnno obilježje izduženog oblika s piramidalnim vrhom, i „nišan“ ili „bašluk“, religijski markirano nadgrobnno obilježje istog izduženog oblika, ali s ugraviranim ili naslikanim islamskim simbolima polumjeseca i zvijezde. Na religijski homogenim, muslimanskim ili pravoslavnim grobljima, isti oblik, s ili bez prepoznatljivih islamskih simbola, funkcionira kao „nišan“, tradicijsko muslimansko nadgrobnno obilježje.

Znatno je broj [grobova](#) neobilježen. To su grobovi bez nadgrobnog obilježja ili barem bez elementa koji se mogu prepoznati kao simbolička obilježja. Komadi odbačenih ostataka mramora stavljeni na grobove triju neidentificiranih žrtava utapanja u rijeci Kupi fizička su, ali ne i simbolička obilježja, pa su ti grobovi na ovoj karti označeni kao neobilježeni.

Nadgrobnna obilježja umrlih na granicama na gradskim multikonfesionalnim grobljima često su piramida, ploča ili nišan, dok su nadgrobnna obilježja na manjim, seoskim grobljima uglavnom usklađena s drugim obilježjima na tom groblju. Raspored obilježja na karti stoga odražava religijske tradicije lokalnih grobalja, s najviše križeva u pretežno kršćanskim područjima poput Posavine. Važno je, međutim, imati na umu da su ti obrasci povijesno uvjetovani i slojeviti – nadgrobnna obilježja ne samo da propadaju i nestaju s vremenom nego se mogu transformirati iz nereligijskih u religijska i obrnuto.

Ova karta dio je niza vizualizacija podataka o grobovima migranata u Hrvatskoj i okolnim državama. Za ostale karte vidi: [Karta lokacija grobova](#), [Karta uzoraka smrti](#), [Karta natpisa na grobovima](#) i [Karta materijala nadgrobnih obilježja](#).

Grobna mjesta označena na ovoj karti identificirana su na temelju medijskih izvještaja, osobnih svjedočanstava, zahtjeva za podacima upućenih različitim institucijama te terenskih posjeta grobljima. Za komplementarne podatke o smrtnima na granicama vidi [Kartu smrti na granicama](#) i [4D bazu podataka](#). Izvori informacija i točne lokacije za svako grobno mjesto prikazano na karti navedeni su u bazi podataka dostupnoj [ovdje](#). Baza uključuje i nekoliko grobova izvan Hrvatske koji nadilaze geografski opseg ovog niza vizualizacija. Lokacije pojedinih grobova zabilježene su pomoću GPS-a mobilnog telefona, što može rezultirati manjim odstupanjima koordinata čak i za podatke koji su označeni kao točni. GPS koordinate potom su integrirane u GIS (geografski informacijski sustav) radi izrade karata. Za prostorne vizualizacije korišteni su QGIS (softver otvorenog koda za kartiranje) i profesionalni dizajnerski programi. Geografski podaci prikupljeni su iz više izvora, uključujući OpenStreetMap, The Humanitarian Data Exchange i DIVA-GIS.

Dokumentiranje smrti na granicama i grobnih mjesta odvijalo se u okviru međunarodnog projekta [ERIM, Europski režim iregulariziranih migracija na periferiji EU: od etnografije do pojmovnika](#), koji je od 2020. do 2024. koordinirao Institut za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu. Nakon završetka projekta, rad su nastavili neki od bivših suradnika na projektu i drugi.

8. 12. 2025.